«СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ХАРКІВ - 2019

Міністерство освіти і науки України
Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради
Харківська державна академія фізичної культури
Кафедра менеджменту фізичної культури

«СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

«STRATEGIC MANAGMEN OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS»

COLLECTION OF SCIENTIFIC ARTICLES

ХАРКІВ - 2019

УДК 796.05(08)
С 83

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Імас Є.В	*д.е.н., професор*	НУФВіСУ, м. Київ
Приступа Є.Н.	*д.пед., професор*	ЛДУФК, м. Львів
Ажиппо О.Ю.	*д.пед., професор*	ХДАФК, м. Харків
Ткачов С.І.	*д.пед., професор*	ХДАФК, м. Харків
Камаєв О.І.	*д.фіз.вих., професор*	ХДАФК,м. Харків
Єрмаков С.С.	*д.пед., професор*	ХДАДМ, м. Харків
Цьось А.В.	*д.фіз.вих., професор*	СНУ, м. Луцьк
Мічуда Ю.П.	*д.фіз.вих., професор*	НУФВіСУ, м. Київ
Борисова О.В.	*д.фіз.вих., професор*	НУФВіСУ, м. Київ
Томенко О.А.	*д.фіз.вих., професор*	СумДПУ ім. А.С. Макаренка
Мулик В.В.	*д.фіз.вих., професор*	ХДАФК, м. Харків
Попов О.Є.	*д.е.н., професор*	ХДАФК, м. Харків
Шестерова Л.Є.	*к.фіз.вих., професор*	ХДАФК, м. Харків
Чубаров О.С.	*Директор Департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради*	ХМР, м. Харків
Лобойченко К.А.	*Заступник міського голови з питань сім'ї, молоді та спорту* *Член виконавчого комітету Харківської міської ради*	ХМР, м. Харків
Попов А.М.	*заслужений працівник фізичної культури і спорту, директор Харківського обласного вищого училища фізичної культури і спорту*	ХОВУФКіС, м. Харків
Бондар А.С.	*к.фіз.вих., професор*	ХДАФК, м. Харків
Яхкінд В.П.	*к.е.н., доцент*	ХДАФК, м. Харків
Слободчук М.С.	*к.е.н., доцент*	ХДАФК, м. Харків
Середа Н.В.	*к.фіз.вих., доцент*	ХДАФК, м. Харків
Стадник С.О.	*к.фіз.вих.*	ХДАФК, м. Харків
Петренко І.В.	*к.фіз.вих.*	ХДАФК, м. Харків

Затверджено Вченою радою Харківської державної академії фізичної культури
протокол № 12 від 18 червня 2019 року

Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: збірник наукових праць. Харків: ХДАФК, 2019. – 214 с.

У збірнику наукових праць розміщено статті науковців, аспірантів, магістрантів, студентів, викладачів закладів вищої освіти, керівників фізкультурно-спортивних організацій та інших управлінців сфери фізичної культури і спорту. Статті присвячені дослідженню особливостей стратегічного управління розвитком фізичної культури і спорту на різних рівнях.

ЗМІСТ

МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Божок О.А., Лисенко І.А.
ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ТА ЙОГО РОЛЬ У ПІДГОТОВЦІ І ПРОВЕДЕННІ ОКРЕМОГО СПОРТИВНОГО ЗАХОДУ……10-14

Кравченко О.В., Свистунов С.В.
СТРАТЕГІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ЗОВНІШНІХ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ РАЙОННИХ ЦЕНТРІВ ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ» В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ……15-19

Петренко І. В.
ВИЗНАННЯ СПОРТИВНИХ ВОЛОНТЕРІВ ТА ЇХ УТРИМАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ОДНА З ВАЖЛИВИХ СКЛАДОВИХ ЧАСТИН ВОЛОНТЕРСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ …….20-23

Свистунов С.В.
ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПРОЯВІВ КОРПОРАТИВНОЇ ЕТИКИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ……...24-28

Середа Н.В.
ХАРАКТЕРИСТИКА ВПЛИВУ МАРКЕТИНГОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ……29-33

ФІЛОСОФІЯ, ПСИХОЛОГІЯ, СОЦІОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ТА ПРАВО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Абдураман А.Ш., Непша О.В.
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ…….150-154

Бірук І.Д., Сініцина О. В., Петрук Л. А., Шолопак Л. Ф.
ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ……...155-159

Вірченко В. І.
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ОСОБИСТІСТЮ СПОРТСМЕНА……160-164

Жук В. О.
ЗМІНИ ІНТЕРЕСУ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ В УКРАЇНІ У ПЕРІОД 2004-2019 РОКІВ…….165-169

Корягін В.М., Блавт О.З.
ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ КОНТРОЛЮ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ……170-174

Котова О.В., Мельник С.І.
РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЗА ДОПОМОГОЮ РУХЛИВИХ ІГОР ТА ЗМАГАЛЬНО-ІГРОВИХ ЗАВДАНЬ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ…….175-179

ФІЛОСОФІЯ, ПСИХОЛОГІЯ, СОЦІОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ТА ПРАВО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ

Абдураман А.Ш., асистент

Непша О.В., асистент

Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького (Мелітополь, Україна)

У статті описані основні методичні підходи до проблеми психологічної підготовленості волейболістів, проведено аналіз існуючих в даний час методів підготовки і визначено рівень їх психологічної підготовки.

Ключові слова: *волейбол, методи, психологічна підготовка, гра, змагальна боротьба.*

Вступ. Волейбол є однією з найпоширеніших ігор у багатьох країнах світу. Ця гра сприяє всебічному фізичному розвитку людини. Сучасний волейбол пред'являє високі вимоги до функціонального стану організму, до фізичних і психологічних якостей гравців. У цій грі найбільш важливі такі якості як швидкість руху, координаційні здібності, стрибучість, сила, мислення.

В наступних роботах [1-3] відзначається, що здатність волейболістів швидко орієнтуватися в постійно мінливих ситуаціях, вибирати найбільш раціональні дії, швидко переходити від одних дій до інших призводить до досягнення високої рухливості нервових процесів. Волейбол, як спортивна гра, характеризується дуже високою, у порівнянні з іншими видами спорту, емоційною та інтелектуальною насиченістю. В силу своєї емоційності гра у волейбол вимагає від спортсмена ефективного переживання емоційних станів.

В окремих роботах вчені [4,5] наголошують та те, що психологічні особливості діяльності волейболістів визначаються правилами гри, характером ігрових дій, об'єктивними особливостями змагальної боротьби. У зв'язку із загостренням спортивної конкуренції і обумовленим цим підвищенням вимог до рівня виступів спортсменів роль психологічного фактору в цій сфері діяльності стає все більш відчутним. Тому, на сучасному етапі розвитку спорту проблема підвищення ефективності самої системи

психологічної підготовки спортсменів займає одне з перших місць, а подальші дослідження психічних станів спортсменів є важливою складовою для вдосконалення навчально-тренувального процесу.

Психологічна підготовка спортсменів безпосередньо пов'язана з управлінням тренувальним і змагальним процесами. Проблема психологічної підготовки волейболістів є актуальною на сьогоднішній день у зв'язку з нестабільністю і гостротою різних ситуацій, що викликають у людини стан тривалої психічної напруги під час гри.

Отже, розробка системи ефективної психологічної підготовки волейболістів необхідна сьогодні для її подальшого застосування з метою своєчасної профілактики стресових станів і станів нервово-психічної напруги, що буде сприяти підвищенню ефективності змагальної діяльності.

Метою дослідження – є вивчення та аналіз існуючих в даний час методів психологічної підготовки волейболістів.

Завдання дослідження:

1. Виявити основні методологічні підходи до проблеми психологічної підготовленості волейболістів.

2. Дослідно-експериментальним шляхом провести дослідження рівня психологічної підготовки волейболістів.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводились на базі секції з волейболу кафедри теорії і методики фізичного виховання і спортивних дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету. У дослідженні брали участь 30 студентів, юнаки віком 17-19 років, які відвідували не менше 2 років секцію волейболу. Контрольні випробування проводились в 2016-2017 та 2017-2018 навчальних роках та проходили в два етапи.

Основні завдання загальної психологічної підготовки волейболіста наступні [1-5]:

1) розвиток морально-вольових якостей особистості спортсмена;

2) розвиток процесів сприйняття, в тому числі формування та вдосконалення спеціалізованих видів сприйняття, таких, як «почуття м'яча», «почуття сітки», «почуття майданчика», «почуття часу», «почуття партнера»;

3) розвиток уваги, зокрема, її обсягу, інтенсивності, стійкості, розподілу і переключення;

4) розвиток тактичного мислення, пам'яті, уявлення і уяви, здатності швидко і правильно оцінювати ігрову ситуацію, приймати ефективне рішення і контролювати свої дії;

5) розвиток здібностей управляти своїми емоціями в процесі підготовки до змагань і в процесі самої гри.

Методи дослідження: аналіз наукової та методичної літератури, метод опитування (анкетування); педагогічне спостереження. В якості експериментальних методів дослідження психологічної підготовки в роботі були використані наступні: психологічне вивчення волейбольної команди методом соціометрії; дослідження вольової саморегуляції волейболістів; дослідження стану периферичного поля зору волейболістів.

Результати дослідження та їх обговорення. Психологічна підготовка волейболістів до майбутніх змагань здійснювалась на базі загальної психологічної підготовки і була пов'язана з вирішенням завдань, поставлених перед студентом-спортсменом в даному конкретному змаганні. Організація психологічної підготовки до змагань була спрямована на формування якостей особистості і психологічних станів, якими завжди обумовлена успішність і стабільність змагальної діяльності.

В умовах рівної спортивної боротьби найкраща психологічна підготовленість гравців є вирішальним фактором, так як дає можливість найбільш ефективно показати фізичну, технічну, тактичну і теоретичну підготовленість гравців [2].

Психологічна підготовка здійснювалась на всьому протязі педагогічного експерименту на тренувальних заняттях, навчально-тренувальних зборах, змаганнях.

Дослідження полягало в проведенні контрольних випробувань по визначенню рівня психологічної підготовленості волейболістів. Дослідження проводилося для того, щоб за результатами контрольних випробувань визначити динаміку зростання показників рівня психологічної підготовки волейболістів, які займаються в секції волейболу 2 роки, а також студентів, які не займаються спеціалізованим видом спорту [4].

На першому етапі, в жовтні 2016 року, дослідження дозволило виявити початковий рівень психологічної підготовки волейболістів, які займаються в секції волейболу.

Психологічна підготовка волейболістів здійснювалась як в період навчального-тренувального процесу в секції волейболу, так і перед майбутніми змаганнями. У період навчально-тренувального процесу основними завдання загальної психологічної підготовки були: розвиток морально-вольових якостей особистості студента-спортсмена; розвиток процесів сприйняття, в тому числі формування та вдосконалення спеціалізованих видів сприйняття, таких, як «почуття м'яча», «почуття сітки», «почуття майданчика», «почуття часу», «почуття партнера»; розвиток уваги, зокрема, її обсягу, інтенсивності, стійкості, розподілу і переключення. Розвиток тактичного мислення, пам'яті, уявлення і уяви, здатності швидко і правильно оцінювати ігрову ситуацію,

приймати ефективне рішення і контролювати свої дії; розвиток здібностей управляти своїми емоціями в процесі підготовки до змагань і в процесі самої гри; виховання морально-вольових якостей особистості спортсмен.

Другий етап дослідження проводився в жовтні 2017 року на тих же випробовуваних. Дослідження на даному етапі дозволило виявити динаміку зростання психологічної підготовленості випробовуваних. Умови проведення випробувань для всіх студентів-спортсменів однакові. Всі контрольні випробування проводились в МДПУ ім. Б. Хмельницького, в якому навчаються всі випробовувані.

Кожне випробування студенти-спортсмени виконували по черзі, в порядку, якому вони вибиралися тренером. Кожне випробування спочатку пояснювалось, а потім показувалося випробуваним. Це робилося для більш точного відтворення пропонованого завдання. Результати кожного тесту документувались, оброблялись і аналізувались.

В якості експериментальних методів дослідження психологічної підготовки в роботі були використані наступні:

1. Вимірювання ситуативної тривожності студентів-спортсменів.

2. Психологічне вивчення волейбольної команди методом соціометрії.

3. Вимірювання психічного стану спортсменів за допомогою виявлення ситуативної тривожності (шкала Ч. Спілбергера).

Вплив змагальних факторів на психічний стан спортсмена викликає цілий ряд зрушень у функціональних системах організму. Зміни мають умовно-рефлекторний характер, представляючи собою пристосування організму до змагальної діяльності. За величиною зрушень можна судити про характер передстартового стану спортсмена. Одним з методів визначення величини цих зрушень є вимір психічного стану спортсменів.

Оцінка стану тривожності проводилась при обробці відповідей на питання. Підсумковий показник менше 30 балів вказує на наявність низького рівня тривожності; 31-45 балів – середній рівень, понад 45 балів – високий рівень тривожності. Для визначення оптимального рівня ситуативної тривожності в умовах змагання дані вимірювання передзмагального рівня тривожності зіставлялися з успішністю діяльності спортсменів.

Висновки. Виховання морально-вольових якостей особистості спортсмена дуже важливе в процесі навчально-тренувальної роботи не тільки в підготовці висококваліфікованого спортсмена з точки зору його фізичних якостей і техніко-тактичних навичок, а й може позитивно вплинути на розвиток його характеру,

вдосконалення світогляду, духовної сфери, формування почуття колективізму, різнобічних інтересів і т. ін.

Найважливішим фактором розвитку особистості є самовиховання, організація якого повинна спрямовуватися тренером. Особливості формування морально-вольових якостей особистості волейболістів і їх прояв знаходяться в тісному зв'язку зі специфікою волейболу – колективним характером гри. Почуття колективізму, товариські взаємини і допомога, згуртованість спортсменів – необхідна умова успішних виступів команди. Тому тренеру з волейболу особливу увагу слід приділяти питанням міжособистісних взаємин при комплектуванні команди.

Перспективи подальших досліджень полягає в проведенні такого ж роду дослідження з жіночою волейбольною командою, провести порівняльний аналіз і збільшити число випробовуваних респондентів.

Список використаної літератури

1. Іваненко В.В., Карабанов Є.О. Інноваційний підхід у підготовці волейболістів. Соціальні та екологічні технології: актуальні проблеми теорії і практики: матеріали XI Міжнародної Інтернет-конференції. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2019. С.28.

2. Маленюк Т. В., Кравченко Р. Т. Дослідження технічної підготовленості студентів-першокурсників у процесі секційних занять з волейболу. Фізичне виховання і спорт в навчальних закладах України на сучасному етапі: стан, напрямки та перспективи розвитку: зб. наук. праць. Кропивницький; Харків : ФОП Озеров Г. В., 2018. Вип. 24. С. 236-241.

3. Мищенко А.Д., Трачев В.М., Абдураман А.Ш. К обоснованию системы подготовки волейболистов. Удосконалення навчально-виховного процесу в вищому навчальному закладі: зб. наук.-метод. пр. №10. Мелитополь, 2006. С.210-213.

4. Проценко Г. В. Стиль спілкування тренера як фактор успішності сумісної діяльності у спортивній команді (на прикладі юних волейболісток): автореф. дис ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: спец. 24.00.01. – К., 2010. – 20 с.

5. Христова Т.Є. Ефективність методів відновлення в юних волейболістів. Актуальні проблеми юнацького спорту: тези доп. XII Міжнар науково-практ. конф. (26-27 вересня 2017 р., м. Херсон). – Херсон: ХДУ, 2017. – С. 58.